

Всяко дете желае да се изяви

Написано от
Петък, 30 Септември 2011 05:44 -

Всяко дете желае да се изяви

Или как изявите помагат на учениците да открият още една причина,

за да ходят с желание на училище

Училището трябва да бъде

най- красивото място във всеки град

и село – толкова красиво, че

непослушните деца трябва да

бъдат наказвани със забрана да

ходят на училище на следващия ден.

Оскар Уайлд

Всяко дете желае да се изяви

Написано от

Петък, 30 Септември 2011 05:44 -

Чувството за хумор и ирония на Оскар Уайлд ни предизвиква да се замислим, какво е имал предвид - дали става дума за външния вид на сградата на училището, дали за случващото се в него, дали училището е като красива книга с учебно съдържание или красотата се заключава във всичко това, взето заедно. Преди много години писателят е изказал на глас нашето твърдо убеждение - училището трябва да бъде желана от ученика територия. Задача – понякога трудна, понякога възпрепятствана от какво ли не, но в крайна сметка постижима. Създаването на предпоставки за интереса на учениците към училището е проблем, който не може да бъде решен, ако заложим на опита, който имаме само по един от аспектите на проблема. Едно училище няма да се превърне никога в желана от учениците територия, ако само сградата и класните му стаи са привлекателни, а уроците са скучни и учителите не дават възможност на учениците да реализират свои идеи и желания.

Основно училище "Христо Смирненски" е преминало и оцеляло през времето, съществува и днес въпреки демографската криза. Вярвам, че една от причините децата все пак да искат да учат в това училище е моята и на колегите ми извънкласна работа, оползотворяване на времето на учениците по най-добрия начин. Някои избират спорта, други задълбочават интересите си в определени науки. У всяко дете съществува желание за изява. Това желание е провокирано от друго такова- „Искам другите да ме забележат”. Веднага обаче се появява съмнението- „Какво ще се случи, ако не се справя”. Залагайки на принципа, че едно нещо е желано, ако е доброволно избрано, работя върху изявата на моите ученици в различни посоки, съобразявайки се с желанията и интересите им. Наблюдавайки работата им непрекъснато се убеждавам в едно нещо: *няма дете, което да не желае да се изяви, няма дете, което да не иска да бъде забелязано*. Едни искат да се изявят в спорта, други – в науката, но почти всички деца мечтаят за изява, за аплодисменти, за одобрението на деца и възрастни, запознати с изявите им. Когато училището се превърне в сцена, в репетиционна зала, в ателие за изкуство, в място, където можеш да станеш известен, то се превръща в територия, желана от всички деца.

Съвместно с учениците изградихме система от принципи, които се опитваме да спазваме:

I. *Доброволност* – макар да съм убедена, че всички ученици се чувстват щастливи и изпитват удоволствие след представянето на изявата си, не си позволявам да заставям някого да участва. Мога да убеждавам, да давам примери, да обещавам удовлетворение, но не желая деца да участват пряко волята си. Ученикът трябва сам да решава в какво да участва. Неговата мотивация може да е вътрешна – така както е при природнодарените артисти, певци, художници, поети, писатели. Мотивацията може да е свързана и с желанието да бъдат забелязани, да зарадват родителите или

Всяко дете желае да се изяви

Написано от

Петък, 30 Септември 2011 05:44 -

приятелите си, да получат очакваната награда. За мен това няма особено значение - стига, разбира се, да не е продиктувана от страх (например поради лошо отношение на учителите, родителите, прятелите или възможно наказание).

II. Друг важен принцип е, *учителят да не допуска да слиза до нивото на ученическите взаимоотношения, макар и да не е в ролята си на „човека зад катедрата”*

. Учителят, ръководител на дадена творческа група, трябва да бъде за тях духовен водач, ерудит, пример за подражание, човек, който може да им даде повече от задължителното учебно съдържание, може да им разкрие красотата на света, на чувствата, на изкуството по друг начин; да бъде различен от този, когото познават в ежедневието - и това трябва да им допадне. Ако един учител няма какво да им покаже допълнително, ако децата не научават нещо ново, те губят интерес. Тогава работата с тях става вяла, представянето им е слабо и те не получават удовлетворение. А за учениците това е най-важното – да се почувстват щастливи от своето представяне.

III. Основен принцип в моята работа е *правото да се изявяват само учениците, които наистина са положили труд и усилия за създаването на определена продукция.*

Предварителната подготовката изисква много време и е съществена част от възпитанието и обучението на учениците. Те трябва да са наясно с трудностите, трябва да знаят, че доброто представяне зависи от добрата подготовка и сами да се стремят към нея - трябва да полагат усилия за усъвършенстване. От страна на учениците се изисква сериозна ангажираност, защото е нужна доста работа при предварителната подготовка. А това е моментът, в който учениците получават знанията си на практика, а не на теория. Дисциплината, трудолюбието, стремежът за постигане на високи резултати се превръщат в истински ценности, а не просто в изисквани навсякъде неща.

IV. И накрая: каквото и да правят учениците при тази си работа, както и добре да се държим с тях, колкото и добре да сме ги запознавали с различните видове изкуства - всичко това няма да има ефект, ако децата не се изявят, не покажат постиженията си, ако не бъдат забелязани и стимулирани с положителна оценка от връстниците си и възрастните. *Абсолютно задължително е да се намери форма за изява, по възможност повече от една* . Само тогава учениците се чувстват удовлетворени и е ефективен нашият и техният упорит труд. Един от най - важните си уроци като ръководител получих още по време на първите изяви на

Всяко дете желае да се изяви

Написано от

Петък, 30 Септември 2011 05:44 -

моите ученици. Тогава разбрах - това, което представят те, всъщност е моят труд. Ако аз съм

успяла - те ще се справят, ако не съм - те не са виновни, а аз съм длъжна да ги поздравя за присъствието и да им благодаря за участието, да ги подкрепя дори и при неуспех. Само тогава те ще се почувстват значими, можещи и успяващи.

Разбира се, винаги могат да се измислят още правила и принципи. Но това според мен са най-важните принципи, които е добре да бъдат спазвани. Когато работя по този начин, знаей, че нещата се получават. Удовлетворена съм, когато децата сами идват при мен и ме питат: „Тази година какво ще правим за Коледа?“, „Какво бихме могли да подготвим за края на учебната година?“ и „Аз с какво мога да участвам в този конкурс?“ Ако за нашите ученици изявите са част от нормалното ежедневие на училището и са нещо, за което не се говори значи с него всичко е наред. И ако за тях това е естествено, въпросът, който си задава страничният наблюдател е с какви усилия, с какъв труд е постигнат успехът?

Всичко, което учениците постигат при своите изяви, е дело на „един отбор“. По време на предварителната подготовка учениците научават на практика още един урок - ръководителят работи в екип с останалите учители от училището, които са специалисти в определена област. Учениците могат да наблюдават нашата работа и организация, разбират какво означава всеки да носи отговорност и как заедно се постигат резултати. Полезно е да знаят, че всеки учител има своя задача.

Трудностите започват с търсенето на подходящо място за изява на всяко дете, тъй като понякога само желание не е достатъчно, необходими са и определени възможности. Това налага много внимателно да се подходи към всяко от децата, така че желанието им за изява да не загине завинаги.

Традиция за четвъртокласниците стана формирането и издаването на книга със събрани през четирите години на випуска лични творби - поезия и проза. Писането на четиристишия, учениците започват още в първи клас повече като игра на думи. В следващите класове те стават по-уверени и започват да създават кратки стихотворни форми и кратки разкази. Темите върху които работят са от различно естество. Най-сполучливите събираме и запазваме. Така след четири години упорит труд е събран достатъчно материал за малка книга. В нея се отпечатват и грамотите, получени от децата, при участието им в различни конкурси, свързани с изобразителното и приложно изкуство, английски език, спортни постижения. В края на книгата се поставят и снимки

на участниците. Така учениците получават още един стимул за изява и възможност да бъдат забелязани. Издаването на книгата става възможно с любезната морална и финансова подкрепа на родителите. Целта ѝ е и тя да достигне и до бъдещите първокласници, които също да повярват в своите възможности и да се стремят към различни форми на изява.

Друга възможност за изява е представянето на артистичните възможности на учениците чрез словото и танца. Ролята на ръководителя е да предизвиква и насърчава децата без да налага своето мнение. Словото, музиката, движенията трябва да се възприемат не само с ума, но и със сърцето и душата. Те трябва да ги завладеят изцяло. Само тогава резултатът ще бъде удовлетворителен и те ще получат аплодисментите и признанието на присъстващите. До този извод ме доведе една единствена ситуация, при която децата споделиха, че музиката на танца не ги завладява и вълнува, затова и танца не се получава въпреки многократните репетиции. От този момент нататък аз, като ръководител и децата, като участници вземаме решения след обсъждането на предложения от двете страни.

При използването на словото за сценична изява, сме се спирали на приказки и старогръцки легенди и митове. Освен, че децата се изявяват като актьори, те използват възможностите си за изработването на декори, сценично облекло, звукови и музикални ефекти. При тази си дейност, те имат възможност да се изявят не само като актьори, а и в различни други области. Когато всичко това бъде представено пред публика и овациите и аплодисментите залееят участниците, всеки от тях е удовлетворен, горд и уверен, че положеният от него труд и отделено време са възнаградени. Така желанието за изява у децата става все по- силно. Очакването на резултата от това, на радостта и щастието след реализиране на дадена изява, поддържат ентузиазма, карат децата да се чувстват необходими и полезни.

Чрез реализирането на изявите на учениците постигаме няколко много важни цели:

1. Ако децата чувстват вниманието на своите родители, учители и приятели, ако знаят, че са обичани и получават положителни оценки за труда си, нямат причина да предизвикват всички тях с отрицателно поведение. Заети с полезни извънкласни дейности, те се чувстват пълноценни.

2. Според редица психолози натрупването на агресия може да бъде предотвратено

Всяко дете желае да се изяви

Написано от

Петък, 30 Септември 2011 05:44 -

именно чрез любовта към изкуството. Понятията *добро* и *зло* стават по- разбираеми, по-осезаеми. На преден план излизат положителните емоции и чувства.

3. Всяко участие в даден конкурс, театрална изява, спортна проява или създаването на книга по своеобразен начин осъществява връзка с няколко учебни предмета - литература, физическа култура, английски език, музика. Понякога се налагат разговори за обществени, исторически, природни процеси и явления, за географски особености, или представяне творчеството на известни поети, писатели, композитори, художници, дизайнери.

4. Участието на учениците в различните видове изяви задълбочава техния интерес към различните видове изкуства, музика, спорт, литературата, сцената. Те започват да разбират това, което се случва със и около тях. Чувстват се добре, защото могат да дадат и да получат реална оценка, сами откриват добрия опит, обогатяват своята култура. Особени усилия трябва да се положат за учениците, на които не достига увереност в собствените сили и възможности.

5. Изключително ме радва установеното трайно сътрудничество между учител и родителска общност при осъществяването на различните ученически изяви. Потига се още една голяма цел- изграждане и укрепване на връзките между деца и родители, получавайки съдействието им не само като зрители, а и като активни участници.

За най-голям успех в работата си считам проявеното от самите деца желание да участват доброволно в различните ученически изяви. Всички останали успехи се дължат на техния труд и амбиция. Убедена съм, че тези изяви носят много положителни емоции на моите ученици и предзвикват още по- силно желание за лична изява. И това им помага да открият още една добра причина, за да ходят с желание на училище.